

**DESTINE
ȘI
SPERANȚE**

SAVIAN BULACU-LĂPUȘATA

**DESTINE
ȘI
SPERANȚE**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2018**

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Octav Ungureanu

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BULACU-LĂPUȘATA, SAVIAN

Destine și speranțe / Savian Bulacu-Lăpușata. - Ed. a 2-a, reviz. și adăug.. - București : Editura Universitară, 2018

ISBN 978-606-28-0746-7

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062807467

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2018
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 /
0744 EDITOR / 07217 CARTE
comenzi@editurauniversitara.ro
O.P. 15, C.P. 35, București
www.editurauniversitara.ro

Din partea autorului

Cititorul are prilejul să lectureze o poveste adevărată despre fascinația copilăriei de odinioară, de prin satele îndepărtate ale Olteniei. Apoi, să afle despre peripețiile unui puștan de numai șapte ani, plecat pe front să-și găsească tatăl „tunarul”, sfârșind a îndura rigorile viețuirii, până la sfârșitul războiului, într-o unitate militară operativă, în calitate de copil de trupă.

La vârsta marilor încercări eroul povestirii nu a urmat calea armatei, după cum se tot fălea. Destinul l-a „îndrumat” spre diplomație, ceea ce a constituit fascinația vieții sale și a marilor împliniri personale.

O poveste adevărată, despre părinți, despre frați, surori, șapte la număr și cu autorul opt.

PARTEA I

INSTINCTUL AVENTURII

Capitolul 1

Copilăria, din aduceri aminte

SAVIAN! Acesta este numele meu de botez, pronunțat cu glas bisericesc în lăcașul sfânt al satului natal, când am fost afundat în cazanul cu apă pregătită, potrivit datelor strămoșești. Nu am aflat niciodată, cu toate insistențele mele de-a lungul vremurilor, de ce și cum le-a venit ideea părinților mei sau a părintelui satului să mă pricopsească cu acest nume, atipic românilor, dar plăcut în pronunțare.

Dascălul satului, român cu multă învățătură, a încercat să dezlege taina, dar nu m-a convins pe deplin. S-ar putea, spunea el, să fie o derivație a numelui roman, Savianus, fiindcă noi, românii, avem rădăcini adânci din acest neam mare și glorios.

Dar, ce aveau părinții mei cu obiceiurile din vremurile Imperiului Roman, ei fiind simpli țărani, ocupați cu munca ogoarelor și mai puțin, sau aproape deloc, cu citirea poveștilor romane?! Eventual, s-ar putea invoca prezența în trecutul îndepărtat al Daciei a unei legiuni romane pe aceste meleaguri, chiar și numai în

treacăt. Și în cazul când arheologii vor descoperi ceva vestigii romane prin locurile mele natale, spusele luminatului dascăl mă vor convinge definitiv.

Oricum, istoria cu prenumele meu devine și mai interesantă dacă se are în vedere că și în rândul sexului frumos a apărut prenumele de Saviana care, într-un fel, are o rezonanță și mai plăcută.

În familie îmi spuneau Severică, altă „derivație”, de nu știu cine și cum a fost inventată, la care frații au mai adăugat două porecle: „Ciocănel”, eu fiind campion absolut al jocului cu același nume și „Răcănel”, fiindcă imitam perfect cântecul de seară al micilor și gingașelor broaște, cu pielea verde și lipicioasă.

Satul meu natal se numește Gornetu, loc străvechi de așezare, situat pe o culme deluroasă și cu văgăuni adânci, pline de boscheți și mă răcinișuri, ce aparține comunei vâlcene Lăpușata. Comuna este amintită cu mare cinstită în istoria țării, spre onoarea locuitorilor săi gospodari și cu credință în Dumnezeu. De aici au plecat să lumineze țara, sau au rămas locului, învățați de mare folos poporului român. Iar soldații comunei, mulți la număr, au înscris pagini glorioase în războaiele purtate pentru vestirea neamului.

Și în cazul numelui satului natal sunt nedumeriri, dar câteva povești le-am ascultat la o vârstă fragedă, deși nu înțelegeam prea bine

tâlcul lor. Adevărul este că aceste povești le socoteam simple scorneli, țesute pe la porțile oamenilor, pe timp de înserare, după o zi istovitoare de trudă.

Una dintre aceste povești, care mi-a plăcut cel mai mult, avea ca erou un anume moș Băbălan, cu goarna lui, veche și turtită pe alocuri, de pe vremea când a făcut cățania și a uitat-o, cum spunea el, în desagă, când a fost lăsat la vatră. Pentru scutirea de dări la stat s-a angajat să sune goarna și să anunțe în satul nostru și în împrejurimi poruncile stăpânirii. Sufla moș Băbălan în goarna lui până i se înroșeau urechile, după care spunea ce avea de spus, cu vocea lui răgușită de prea mult tabac, care nu se auzeau mai departe de o aruncătură de băț. Și așa, cu trecerea timpului, sătenii, în loc să spună „sună goarna”, au scurtat vorbirea, „Gornetu”. Așa, cică, s-a ajuns la denumirea satului.

Când se făcea moș Băbălan în sat cu goarna, noi, copii, ne adunam ciorchine în jurul lui și îl rugam să ne lase și pe noi să suflăm în instrumentul acela ciudat, dar nu a vrut, cu niciun chip. Poate, din această pricină mi-a rămas în memorie povestea cu numele satului nostru, care și astăzi îmi pare adevărată. Fiindcă este și frumoasă!

Casa copilăriei mele era orânduită într-o înfundătură de uliță din centrul satului, fără nume, că așa era în vremurile respective.

Scrisorile, cu vești bune și rele, erau aduse de poștașul comunal, nenea Petruț al lui Căjeu, care știa cu precizie casele sătenilor. Nu încurca niciodată lucrurile, iar pe deasupra vorbea și cu simțire oamenilor. Nu dădea scrisoarea sau ce avea de dat și gata! Nuuu! Nici vorbă! Mai întreba omul și de sănătate sau împrăștia vești din alte sate sau din altă lume. Se mai cobora și la mintea noastră, a copiilor, atunci când ne brodeam lângă el. Ne spunea câte o poveste scurtă sau o pățanie de-a lui. La sfârșit, se văita de umbletul lui pe la casele răzlețe, cu tolba căptușită cu scrisori și alte hârtii, dar mai ales de bășicile de pe tălpile picioarelor. Umblatul era meseria lui!

Poștașul, în timpurile acelea, era la mare cinste și respectat, precum părintele Bulacu, o rudă de-a noastră, și dascălii satului, Rotaru și Dumitrescu.

Polițaiul comunei, în schimb, era urât de oameni, nu pentru ceea ce făcea din porunca stăpânirii, doar executa ordinele, ci fiindcă se purta urâcios cu oamenii. Era gras de traiul pe spinarea oamenilor, cu burta cât foalele fierarului comunal și cu sudoare puturoasă, care curgea șiroaie de pe el, pe timp de vară. El nu ruga ceva, ci ordona, cam în felul acesta: „Băi, auzi, fă-te la nenea cu un țoi mare, cu țuică de aia bună, nu poșircă!” Până la urmă, oamenii i-au găsit leacul: ori puneau apă în țuica servită și polițaiul pleca înjurând ca un birjar, ori se fereceau în casă, când îl zăreau la intrarea pe uliță și părăseau odaia numai după

ce polițaiul se îndepărta și apuca pe ulița mare a satului. Nouă, copiilor, nu ne era frică de el. Când își făcea prezența pe ulița noastră, ne piteam după gardul porumbiștii și-i strigam: „grasule, grăsunule!” Însă, într-o zi, era s-o pățim, rău de tot. În timpul pândeii, când îi făceam urarea cu grăsimea lui, Mihăiță, băiatul cel mic al boierului Preda, mare ochitor cu praștia, l-a lovit năprasnic cu piatra drept în nasul lui borcănat. Urmarea a fost că-i curgea sângele șiroaie din nas. Așa zăpăcit cum era, după lovitura primită, și-a slobozit pușca de pe umăr și a tras un cartuș, care a șuiert pe undeva, prin aer. Imediat ne-am împrăștiat prin porumbiștea deasă ca o pădure, ca potârnichele și am jurat cu toții, să spunem acasă că am fost la Cerna, la scaldă. În zilele următoare se zvonea prin sat că polițaiul a tras după ciori, de beat ce era.

Trăiam vremuri frumoase la vârsta copilăriei. Eram fără griji, joaca era de noi și ceva treabă prin curte. Făceam multe năzbătii, una din ele fiind tare nostimă, despre care oamenii satului au vorbit mult timp.

Mihăiță al lui Preda era capul răutăților, iar eu participam la toate scornelile lui.

Aveam noi, copiii, mare necaz pe un om, pe nume al lui Năsturache, care ne-a prins într-un măr din livada lui și ne-a altoit cu prăjina de ne-a făcut numai vânătăi pe picioare. I-am cerut iertare și am promis că venim pentru o zi gratis, să strângem roadele livezii. În loc de mulțumire, ne-a luat iar la bătaie cu

prăjina. Erau mere frumoase, cât gutuile de mari și gustoase, de ne lăsa gura apă numai când le priveam.

Mihăiță a jurat că se va răzbuna. Și, într-o zi, în timp ce ne întorceam de la eleșteu, unde ne-am scăldat la pielea goală o zi întreagă, pe drum am zărit un car plin cu snopi de coceni de porumb, atât de încărcat, încât ocupa tot drumul. În fața boilor, mari și grași, se afla omul nostru cu merele. Lui Mihăiță i s-a năzărit că a sosit momentul răzbunării. Eu mă urc în car, m-a atenționat el precipitat, arunc snopi, iar tu îi pui de-a curmezișul drumului, ca să se împiedice oamenii de ei. Imediat s-a apucat de treabă și a aruncat aproape jumătate de car, fără ca stăpânul să observe că boii trăgeau mai lesnicios carul pe jumătate golit, probabil fiind obosit de truda câmpului. Pe căi ocolite, am ajuns acasă și, a doua zi, întreaga poveste era știută de tot satul, mai ales că o mare parte din snopii aruncați pe drum au ajuns în curțile altor gospodării. Cu toate acestea, de merele din livada lui Năsturache nu am avut parte niciodată.

Ulița noastră era strâmtă, cât un mers de car, cu multă verdeață, iar pe marginea șanțului creștea mușețelul, căruia noi îi spuneam romaniță. Ulița se termina în poarta casei noastre. Casa părintească era compusă din trei camere, așezate în linie, fără cotituri și cu o prisă mărișoară, pavată cu cărămidă răzlețită, cu pământ între ele și îngrădită cu un pridvor

din scânduri distanțate printre care zăpada cu fulgi pufoși, pătrundea în voie până la zidul casei.

Prima odaie era gătită frumos, curată, și mai tot timpul mirosea a levănțică. Era odaia musafirilor, care veneau arareori pe la noi, mai toți oamenii fiind trudiți și nu aveau timp și chef de tăifăsuială în casă. Femeile puneau lumea la cale nu în odaie, ci în fața porților, spre seară și duminica, iar bărbații la un țoi de țuică în curte, stând pe scăunele cu trei picioare. În odaia pentru musafiri toate erau noi. Pe peretele de lângă pat atârna o cergă colorată, patul era burdușit cu perne mari și umflate, pline de flori făcute cu arnici colorat. Pe ceilalți pereți erau fixate în cuie năframe din bumbac, strânse la mijloc. Îmi amintesc de un șervet din borangic sau țesut din firele gândacilor de mătase, pe care era scris: „Poftă bună!”, iar sub el era conturat un castron, tot cu ață colorată, din care ieșeau câteva firișoare galbene, ca să dea impresia că în el se află ceva mâncare aburindă. Îmi plăcea tare mult acest șervet, nu atât pentru arta lucrăturii, cât pentru îndemnul la mâncare. Sub șervet se afla o poză cu Maica Domnului, cu pruncul în brațe și cu un cerc galben deasupra capului. Nu am înțeles niciodată cum stă cercul acela deasupra capului fără să se sprijine pe ceva. Mama spunea că sunt minuni de-ale Domnului Dumnezeu.

Lângă fereastra mare se afla cufărul, frumos ornamentat de tata, în care mama își

păstra costumele țărănești pentru sărbători, pe care le lucra iarna, la lumina lămpii cu gaz. Avea cea mai frumoasă bluză din sat, din pânză de borangic și împodobită la gât, la piept și la mâneci, cu mărgele și multe alte înflorituri. Iar fața era și mai bogat ornamentată. Vara când începeau horele, femeile făceau schimburi de taine și laude la adresa celor care au realizat cele mai frumoase lucrături.

A doua odaie era dormitorul nostru. Ne culcam toți în trei paturi din scânduri groase, acoperite cu rogojini, peste care se aflau cergi groase din lână. În dreptul locului meu de înnoptare se afla o ferestruică și înainte de a mă afunda în împărăția somnului priveam cerul încărcat cu puzderie de stele. Seară de seară mă tot miram cum de stau stelele atârinate, acolo sus, în înaltul cerului și cum este posibil că unele din ele se aprind și încep să coboare spre pământ, lăsând în urma lor o coadă luminoasă. Apoi, urma bucătăria, cu corlata și vatra ei. Vatra era din două rânduri de cărămidă. Corlata era un fel de coș, lățit la bază, din cărămidă ușoară și se lăsa spre vatră până la statura unui copil de școală primară. Din corlată ieșea un lanț din zale mari din fier, ce se termina cu un cârlig, de care se prindea tuciul pentru măcăligă și pentru fierberea laptelui, pe care mama îl mulgea de la cele patru oi țurcane. La focul de pe vatră, mama pregătea sarmale și alte mâncăruri gustoase, în oala de lut. Tot aici cocea turta din mălai, iar în timpul iernii noi, copiii, după joaca din zăpadă, ne

încălzeam, stând în cerc pe taburete cu trei picioare. Fumul se ducea spre cer prin corlată spre coșul ce se termina pe acoperișul casei.

Ar mai fi de spus că, în băătura casei, se afla un dud cu crengi întinse, ce rodea fructe mari și dulci. Când dudele se coceau, așezam o cergă sub o ramură, o scuturam și cerga se umplea cu duche. Mâncam pe săturate, cu orătăniile aflate în jurul nostru, rațele fiind cele mai obraznice. Ne ciuguleau duchele și din palme, ceea ce ne supăra foarte tare. După ce le alungam cu o lovitură de palmă sau cu ce apucam, se scuturau de câteva ori din aripi și se repezeau iar la duchele din palmă, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Ziceam că nu sunt sănătoase la cap.

Frunzele erau folosite pentru gândacii de mătase, bineînțeles culese de noi din înaltul dudului. Mă tot minunam cum gândacii își construiau un fel de căsuță lunguiață și rotundă din care se extrăgeau firișoare nesfârșite, precum cele din pânza de păianjen. Firele acestea mama le băga la țesut și ne croia cămăși și ȳari. Înbrăcăminte ce mai rezistentă era cea făcută din in și cânepă, după ce aceste plante stăteau un timp în baltă pentru topire, apoi uscate și trase la meliță. Țoalele confecționate din borangic și bumbac le purtam la sărbătorile comunei sau când mergeam la biserică să ne spovedim. Multe belele aveam și cu spovedania. Deși se spune că e o treabă sfântă, noi nu spuneam totul preotului. Păi, nici părinților nu le dezvăluiam tot ce aveam pe

suflet, altfel luam bătaie în fiecare zi. Ciorapii groși pentru vremurile friguroase erau împlețiți din lâna oilor. Ne plăcea tare mult când mama torcea fuiorul din lâna de oaie, după ce era dată prin dărac și cum fusul se învârtea ca un titirez și se umfla pe măsură ce se micșora fuiorul. Opincile erau treaba tatălui, el știa bine meșteșugul și folosea un tipar din carton, în funcție de talpa piciorului fiecăruia dintre noi. Opincile croite de tata erau frumoase și oamenii îl solicitau din plin, mai ales de sărbători. Fiecare dintre noi, frații, aveam dreptul la câte două perechi de opinci pe an, iar dacă le rupeam mai repede ne împrumutam între noi, frații, contra unor treburile casnice. Ne conduceam după vorba: „Vrei ceva, fă treaba cutare!”. Așa ne târguiam. Însă nu toate înțelegerile se terminau cu bine, cel care le încălca mai des fiind fratele nostru cel mai mare, Gheorghe, dar noi îi spuneam Gică. Avea și o poreclă „Șchiopilean”. Toți aveam câte o poreclă. Sora noastră, Ioana, ce urma după Gică, avea porecla „Ghioala”. Nu-mi mai amintesc ce semnificație aveau aceste porecle și cum le scorneam, dar când ne certam între noi le foloseam din plin.

Casa noastră avea cea mai frumoasă poartă, lucrată de tata, el fiind tâmplar cunoscut în comună și în împrejurimi. Ce ne supăra, însă, pe noi, copiii, era scârțâitul balamalelor. Mama afla când veneam acasă de la joacă după scârțâitul porților și ne lua la rost, atunci când întârziam fără măsură. Turnam

mereu apă la balamale, dar zgomotul era potolit doar câteva ore. Un vecin ne-a învățat să punem la balamale untură sau seu de oaie. Așa unse, ne furișam tiptil în curte fără ca mama să știe de întârzierile noastre repetate.

În fundul bătăturii, mai aveam și un fânar. Când soseau căldurile, aici ne mutam culcușul. Așterneam câteva cergi, peste fânul proaspăt, cu miros plăcut de iarbă uscată și, înainte de a ațipi ne antrenam la câte o „bârfă” de-a copiilor. De gura noastră nu scăpau nici oamenii, mai ales bețivanii sau bărbații care își înșelau nevestele cu femeile altora. Și nu erau puțini, din câte am aflat și din gurile babelor. Construiam și planuri despre viitorul nostru. Eu, de exemplu, susțineam sus și tare că mă fac aviator. Gică se lăuda că se face negustor, el fiind singurul care s-a apropiat cel mai mult de adevăr. Ioana, sora cea mare, dorea să se facă mamă de copii. Uneori, seara, urmăream sclipirile unor insecte, numite licurici și încercam să le prindem din zborul lor cotit, dar n-am reușit niciodată. Făceam și mare țărăboi vocal și mama striga din prispă să încetăm că sculăm din somn vecinii, deși cel mai apropiat vecin se afla la trei – patru sute de metri. Căinii ne încurcau și ei discuțiile noastre, fiind sloboziți de către vecini. Se adunau câte trei-patru câini la gardul nostru, se luau la lătrat și mușcau din ulucile gardului pentru a ajunge la Grivei al nostru.

Cam așa treceau verile, toamnele apoi iernile cu troienele lor, care aduceau și

colindele. Noi nu spuneam că vin sărbătorile de iarnă, ci colindele. Evenimentul central îl constituia Crăciunul, marcat de tăierea porcului și de bunătățile ce rezultau din el: carne proaspătă, șorici, caltaboși, cârnați, tobă și jumări la garniță. Jumările le mâncam într-un fel anume. Din mămăliga călduță formam câte un guguloi, un fel de minge mică, o scobeam puțin și puneam jumara, cam cât este o nucă. Untura din jurul jumării se topea și mușcam cu cumpătare din guguloi, adică câte puțin, ca să simțim gustul cărnii din garniță. Erau foarte gustoase jumările pregătite în felul acesta. Purcelul nostru, Ghiță, ne-a dat carne multă și gustoasă. L-am văitat puțin când i s-a pus capăt zilelor. La tăiere, tata invita câțiva vecini la pomana porcului unde beau țuică fiartă și mâncau carne proaspătă, friptă la jar, în frigere, apoi veneau copii uliței, ca să nu încurcăm lucrurile celor mari. Mama ne punea pe masa joasă și rotundă, sprijinită pe trei picioare, toate bunătățile. După aceea, treceam la legumeala porcului, adică mâncam carnea de porc mai puțin și mai rar, așa, ca să ne scoată din iarnă.

Când venea Crăciunul, porneam cu Steaua făcută din șită și acoperită cu hârtii colorate. Urma Sorcova, confecționată din hârtie creponată multicoloră.

Din câte îmi aduc aminte, Anul Nou nu era perceput de noi, copiii, ca o sărbătoare deosebită. Pomul de Crăciun se compunea din câteva crengi de brad, două-trei lumânări